

Mbyllja e çështjes së pronës

2021-2025

Mbyllja e çështjes së pronës

2021 - 2025

- A. Analiza e programit "Do të mbyllim përfundimisht Pronën si Çështje" 2021-2025
 - B. Analiza e Kuadrit rregullator dhe përshtatja me Strategjinë dhe Politikat sektoriale për Programin "Do të mbyllim përfundimisht pronën si çështje" në Shqipëri
 - C. Analiza e alokimeve Buxhetore dhe Kapaciteteve fiskale me Kostot direkte dhe indirekte deri në 2025 për Programin "Do të Mbyllim Përfundimisht Pronën si Çështje" në Shqipëri
 - D. Vlerësimi i efektit ndikues të programit "Do të mbyllim përfundimisht pronën si çështje"
 - E. Vlerësimi përmbushjes së premtimit dhe krahasime me vendet e rajonit
- Vlerësimi i përmbushjes së Programit "Çështja e pronës" në Krahasim me 2021

PËRGATITJA DHE SHPËRNDARJA

Raport progresi

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efienca e menaxhimit të kostove:
1200 ditë qeverisje

Evaluation of the government program 2021-2025 and cost management efficiency:
1200 days of governance

www.polifakt.al

www.altax.al

info@altax.al

Janar 2025

Tirana, Shqipëri

Polifakt.al është një platformë e pavarur dhe e besueshme për monitorimin e realizueshmërisë së premtimeve politike. Ajo ofron analiza të detajuara mbi zbatueshmërinë financiare të angazhimeve elektorale, duke i krahasuar ato me performancën reale të qeverisë dhe alokimet dhe kufizimet buxhetore.

Pikat kyçe të Polifakt.al në vlerësimin e përmbushjes

Monitorimi i premtimeve zgjedhore dhe programeve qeverisëse

[Polifakt.al](#) ndjek sistematikisht premtimet e bëra nga liderët politikë, duke vlerësuar:

Realizueshmërinë. A janë premtimet të arritshme brenda kontekstit aktual ekonomik?

Burimet financiare. A janë ndarë burime të mjaftueshme për zbatimin e premtimeve?

Statusi i përmbushjes. Tregon nëse premtimet janë realizuar, pjesërisht realizuar, apo të përcaktuar.

Krahasimi me kapacitete fiskale dhe kostot e përmbushjes

Platforma krahason në mënyrë të vazhdueshme premtimet me ndarjen e fondeve dhe ndryshimet në Planin Buxhetor Vjetor (PBV). Kjo ndihmon në identifikimin e:

- ✓ Përputhshmërisë midis premtimeve politike dhe shpenzimeve reale.
- ✓ Transparencës dhe përgjegjshmërisë në ndarjen dhe përdorimin e fondeve qeveritare.

Raportet e progresit

[Polifakt.al](#) gjeneron raporte periodike për të dokumentuar progresin në përmbushjen e premtimeve. Këto raporte përfshijnë:

- Vlerësimin e performancës së ministrive dhe sektorëve përkatës.
- Përditësime mbi shkallën e arritjes së objektivave të qeverisë.

Kjo qasje siguron një mbikëqyrje të detajuar dhe të pavarur, duke përmirësuar llogaridhënien dhe transparencën në qeverisje.

Kushtet e përdorimit të Raportit

Qëllimi dhe përgjegjësia

Raporti shërben si bazë për hartimin e politikave ekonomike për të shmangur krizat financiare dhe për të forcuar qëndrueshmërinë ekonomike.

Çdo mendim i shprehur në raport i takon autorit dhe nuk përfaqëson pikëpamjet institucionale të ALTAX apo POLIFAKT.

Riprodhimi dhe shpërndarja

Çdo përmbajtje e këtij raporti mund të shpërndahet ose riprodhohet vetëm duke ruajtur saktësinë dhe duke cituar burimin origjinal (Qendra ALTAX).

Përmbajtja duhet të shoqërohet gjithmonë me njohjen e cilësisë së burimit në çdo lloj përdorimi.

Kushtet për përdoruesit

Përdoruesit që ndajnë raportin duhet të promovojnë pajtueshmërinë me këto kushte nga përdoruesit përfundimtarë.

Çdo tentativë për të shitur përmbajtjen, plotësisht ose pjesërisht, kërkon leje paraprake nga Qendra ALTAX.

Kufizime të përdorimit

Raporti mund të përdoret vetëm për qëllime jo-fitimprurëse.

Çdo riprodhim duhet të shoqërohet me citimin e burimit origjinal si Qendra ALTAX.

Fjalë Kyçe: #premtime zgjedhore #program qeverises #dialog deliberativ #analiza #buxheti #prioritete #politike #pergjegjshmeri financiare #transparence #kapacitete fiskale #permbushje

Kodi JEL: D72, E62, H50, P11

© Të gjitha të drejtat e rezervuara nga **Qendra ALTAX**.

Konsiderata

(Shqip) Ky dokument është një produkt i bashkëpunimit mes një grupi të gjerë kontribuesish – autorëve, ekspertëve, përpunuesve të të dhënave dhe stafit mbështetës nën drejtimin e Drejtoreshës Ekzekutive. Lexuesit dhe ndjekësit janë një komponent kyç për vijimësinë e punës.

ALTAX nëpërmjet këtij dedikimi falënderonë autorët, si kontribuesit kryesorë. Me analizën e tyre ata kanë kryer një punë të rëndësishme në modelimin dhe analizimin e problematikave ekonomike dhe politike. Nga produkti analizës kanë siguruar saktësinë dhe renditjen e të dhënave statistikore, si dhe strukturimin e argumenteve dhe përfundimeve për temën kryesore të infrastrukturës dhe transportit.

Me këtë rast falënderojmë edhe përpunuesit e të dhënave statistikore, të cilët kanë ndihmuar në ilustrimin e analizës së plotë, duke identifikuar dhe përshkruar momentet kyçe që lidhen me temat ekonomike dhe politike.

Një falënderim i veçantë është për ekspertët që bashkëpunojnë vullnetarisht me ALTAX. Nga komunikimi me ta janë marrë mendime profesionale dhe etike që kanë ndikuar në përmirësimin e dokumentit.

Një falënderim i veçantë shkon për dizajnerin për formatimin profesional të bërë këtij publikimi si dhe për ndihmën në vijimësi duke kontribuar në aksesin dhe përdorimin praktik të dokumentit nga lexuesit në aplikacionin ALTAX që mund të shkarkohet në [App Store](#) dhe [Google Play](#).

Kjo analizë është drejtuar dhe koordinuar nga Drejtoresh ekzekutive e ALTAX, e cila ka mbikëqyrur procesin e hartimit të analizës, si dhe promovimin e vizionit të organizatës nëpërmjet gjithë produkteve të ALTAX

Falënderimi i ALTAX drejtohet edhe për lexuesit dhe ndjekësit. Ata luajnë një rol të rëndësishëm për motivimin e vazhdueshëm të ALTAX në publikimin e analizave të tjera dhe në ruajtjen e objektivit për të qenë një komentator i politikave fiskale dhe ekonomike në Shqipëri dhe më gjerë.

Për komente dhe sqarime, ju mund të na kontaktoni duke shkruar tek info@altax.com

Acknowledgement

(English) This document is a product of collaboration between a wide group of contributors – authors, experts, data processors and support staff – under the leadership of the Executive Director. Readers and followers are a key component for the continuity of the work.

ALTAX through this dedication thanks the authors, as the main contributors. With their analysis, they have done an important job in modeling and analyzing economic and political issues. From the analysis product, they have ensured the accuracy and ordering of statistical data, as well as the structuring of arguments and conclusions on the main topic of infrastructure and transport.

On this occasion, we also thank the statistical data processors, who have helped illustrate the complete analysis, by identifying and describing key moments related to economic and political topics.

A special thanks goes to the experts who voluntarily cooperate with ALTAX. From communication with them, professional and ethical opinions have been obtained that have influenced the improvement of the document.

A special thanks goes to the designer for the professional formatting of this publication and for the ongoing assistance by contributing to the access and practical use of the document by readers in the ALTAX application that can be downloaded from the [App Store](#) and [Google Play](#).

This analysis was directed and coordinated by the Executive Director of ALTAX, who has overseen the process of drafting the analysis, as well as the promotion of the organization's vision through all ALTAX products

ALTAX's thanks are also addressed to its readers and followers. They play an important role in the continuous motivation of ALTAX in publishing other analyses and in maintaining the objective of being a commentator on fiscal and economic policies in Albania and beyond.

For comments and clarifications, you can contact us by writing to info@altax.com

Follow ALTAX and Polifakt on social media, Web and in our App

[FISKALISTI](#)

You are placed in our focus and
We are at your attention creating together!

[ALTAX - POLIFAKT](#)

We publish and distribute information,
ongoing analysis and studies.

[ALTAX](#)

Communicate through social media addresses

[ALTAX](#)

Watch our informative and educational videos

[ALTAX.AL](#)

Read and download unique analyses and studies

[POLIFAKT.AL](#)

Look at how many political promises have been kept.

[App Store](#)
[Google Play](#)

Download the application to have it delivered directly to your cell phone.

A relationship about the commonalities that unite us in everyday life.

Mbyllja e çështjes së pronës në Shqipëri

Synim

- Përfundimi i procesit të zgjidhjes së çështjeve të pronësisë në të gjitha territorin e Shqipërisë, qoftë në qytet, qoftë në fshat, për të siguruar një administrim të rregullt dhe të drejtë të pasurive.

Objektiva

- **Zgjidhja e çështjeve të pronësisë.** Mbyllja e procedurave ligjore dhe administrativëve të pasurive të paluajtshme, duke garantuar pajtueshmërinë e plotë me ligjin dhe respektimin e të drejtave të pronës.
- **Përfundimi i procesit të regjistrimit të pronës.** Finalizimi i regjistrimit të pasurive dhe ndihma e qytetarëve dhe subjekteve që të legalizojnë pronësinë e tyre, përfshirë pasuritë në zonat rurale dhe të bregdetit.
- **Përmirësimi i administratës shtetërore.** Forcimi i kapaciteteve të institucioneve për menaxhimin dhe administrimin e pasurive dhe pronësisë, duke përdorur teknologji dhe sisteme digjitale.

Pritshmëri

- **Stabilitet ligjor dhe administrative.** Mbyllja e çështjeve të pasurisë do të sigurojë një ambient më të qartë dhe më të sigurt për qytetarët dhe investitorët.
- **Siguri e pronësisë:** Qytetarët dhe bizneset do të kenë një sigurim më të madh për të drejtat e tyre të pronës, duke eliminuar pasigurinë juridike që ka ekzistuar deri tani.
- **Përmirësimi i infrastrukturës ligjore.** Zgjidhja përfundimtare e çështjes së pronës do të kontribuojë në përmirësimin e sistemit të drejtësisë dhe administratës publike.
- **Rritja e besimit të shteti.** Mbyllja e çështjeve të pronës do të forcojë besimin e qytetarëve në institucionet e shtetit dhe do të sigurojë një ambient më të favorshëm për zhvillimin ekonomik.

Do të mbyllim përfundimisht pronën si çështje, qoftë në qytet, qoftë në fshat

A. Analiza e programit "Do të mbyllim përfundimisht Pronën si Çështje" 2021-2025

Ky program ka si qëllim kryesor të adresojë çështjen e pronës në Shqipëri, përmes legalizimit të ndërtimeve pa leje dhe sigurisë ligjore të pronës, duke krijuar mundësi për zhvillimin ekonomik dhe urban. Analiza e programit mund të ndahet në disa segmente kyçe që ndihmojnë në kuptimin e ecurisë së tij deri në vitin 2025, duke vlerësuar sfidat dhe mundësitë që paraqet.

1. Konteksti dhe Objektivat Kyçe të Programit

Siguria e Pronës dhe Legalizimi i Ndërtimeve Programi synon të krijojë siguri ligjore dhe financiare për qytetarët që posedojnë prona të ndërtuara pa leje. Ky proces përfshin dy aspekte kryesore:

Stabilizimi dhe Konsolidimi i Pronës: Kalimi në një status ligjor të njohur dhe të mbrojtur, që ofron siguri për individët.

Tërheqja e Investimeve dhe Përmirësimi i Kushteve Ekonomike: Legalizimi mund të rrisë vlerën e pasurisë dhe mundëson mundësi financimi për qytetarët.

Procesi 30-vjeçar i Ndërtimeve pa Leje Një sfidë e madhe është përballimi i një problemi të trashëguar nga periudha post-komuniste, ku ka pasur një rritje të ndërtimit të pasigurt. Ky fenomen ka krijuar kaos urbanistik dhe ligjor që kërkon një ndërhyrje të gjerë për t'u rregulluar.

Qëllimi i Mbylljes së Procesit deri në 2022 Ky objektivi ambicioz, megjithatë, përballlet me sfida të mëdha, përfshirë krijimin e një baze të dhënash të saktë dhe bashkëpunimin me autoritetet lokale. Përfundimi i legalizimit në një periudhë të shkurtër kërkon një planifikim dhe implementim të kujdesshëm.

2. Analiza e Ndikimit dhe Përfitimeve të Mundshme

Reduktimi i Informalitetit Legalizimi i ndërtimeve pa leje mund të sjellë një zvogëlim të informalitetit dhe përmirësim të sigurisë juridike, duke mundësuar që pronarët të kenë të drejta të plota ligjore mbi pasuritë e tyre.

Përmirësimi i Kushteve të Jetesës Mjaft ndërtime pa leje janë të pasigurta dhe të papërshtatshme për jetesë. Legalizimi do të mundësojë përmirësimin e kushteve të jetesës dhe krijimin e mundësive për zhvillimin e infrastrukturës.

Zhvillimi Urban dhe Ekonomik Legalizimi mund të nxisë zhvillimin e infrastrukturës dhe të rrisë vlerën e pasurisë, duke mundësuar zhvillimin e një ekonomie më të qëndrueshme dhe të organizuar.

3. Përballja me Sfida dhe Përdorimi i Burimeve

Baza e të Dhënave dhe Regjistrimi i Saktë Një nga sfidat kryesore është krijimi i një baze të dhënash të plotë dhe të saktë për ndërtimet pa leje. Ky proces kërkon burime të konsiderueshme dhe një koordinim të ngushtë me autoritetet lokale.

Mbështetje Financiare dhe Procedurat Burokratike Kostoja e legalizimit mund të jetë një barrierë për shumë qytetarë. Kjo mund të kërkojë mbështetje financiare shtesë nga shteti, si dhe thjeshtimin e procedurave burokratike për t'i bërë ato më të aksesueshme për qytetarët.

Korrupsioni dhe Transparenca Një tjetër sfidë është mbikëqyrja dhe parandalimi i mundësive për korrupsion gjatë procesit të legalizimit, veçanërisht në nivelet lokale të qeverisjes.

4. Vlerësimi i Programit në Disa Kontekste

Konteksti Politik Programi mund të rrisë stabilitetin politik, por gjithashtu përballet me sfida nga interesa të kundërta politike dhe mundësinë e rezistencës nga grupe të caktuara të interesit. Përballja me përfitime të paligjshme dhe klientelizëm mund të jetë një pengesë serioze.

Konteksti Social Ky program mund të sjellë përfitime për shtresa të marginalizuara dhe të përmirësojë kushte të jetesës për ata që jetojnë në ndërtime pa leje. Megjithatë, sfida sociale lidhet me mundësinë e disfavorizimit të disa qytetarëve që nuk mund të përballojnë koston e legalizimit.

Konteksti Etik Legalizimi i ndërtimeve pa leje mund të krijojë dilema etike, veçanërisht nëse perceptohet si shpërblim për ata që kanë shkelur ligjin, duke ndikuar në ndjeshmërinë publike për drejtësinë dhe barazinë.

Konteksti Ekonomik Nga ana ekonomike, legalizimi mund të rrisë vlerën e pasurisë dhe mundëson zhvillim ekonomik, por kjo do të kërkojë mbështetje financiare dhe një organizim të mirë për të shmangur sfidat e mundshme që lidhen me mbështetjen e qytetarëve.

5. Përputhshmëria me Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDG)

Ky program ka ndikim të drejtpërdrejtë në disa prej objektivave të zhvillimit të qëndrueshëm:

SDG 11 – Qytete dhe Komunitete të Qëndrueshme: Legalizimi mund të kontribuoni në zhvillimin e qyteteve dhe fshatrave më të qëndrueshme.

SDG 1 – Pa Varfëri: Ky proces mund të ndihmojë në përmirësimin e kushteve të jetesës dhe zvogëlimin e varfërisë për ata që ndodhen në informalitet.

SDG 8 – Rritja e Ekonomisë dhe Punësimi: Legalizimi mund të stimulojë investimet dhe mundësi punësimi, duke krijuar një mjedis ekonomik më të qëndrueshëm.

Programi "Do të mbyllim përfundimisht pronën si çështje" ka potencial të madh për të kontribuar në përmirësimin e kushteve të jetesës dhe zhvillimin ekonomik të Shqipërisë. Megjithatë, përballja me sfidat e administratës, financimit, dhe transparencës është e domosdoshme për realizimin e tij të suksesshëm. Suksesi i programit do të varet nga menaxhimi efikas i burimeve dhe angazhimi i plotë i autoriteteve lokale dhe qytetarëve.

B. Analiza e Kuadrit rregullator dhe përshtatja me Strategjinë dhe Politikat sektoriale për Programin "Do të mbyllim përfundimisht pronën si çështje" në Shqipëri

1. Kuadri Rregullator

Kuadri rregullator është thelbësor për mbështetje të programeve të legalizimit dhe zhvillimit të qëndrueshëm. Ky kuadër përfshin ligjet, rregulloret dhe strukturat institucionale të cilat mundësojnë implementimin e programit "Do të mbyllim përfundimisht pronën si çështje" në Shqipëri.

a. Ligji për Legalizimin e Ndërtimeve pa Leje

Ligji Nr. 133/2015 "Për legalizimin, urbanizimin dhe integrimin e ndërtimeve informale" është baza ligjore kryesore për procesin e legalizimit. Ky ligj përcakton kriteret dhe procedurat për legalizimin, duke siguruar mbështetje financiare për qytetarët që kanë ndërtime informale.

Ligji për Urbanizimin dhe Planifikimin e Territorit rregullon zhvillimin e qëndrueshëm të territorit dhe siguron që ndërtesat e legalizuara të jenë pjesë e një plani të koordinuar urbanistik.

b. Kufizimet dhe Regulloret për Ndërtimet

Rregulloret për Ndërtimin dhe Inspektimin e Ndërtimeve përcaktojnë parametrat për ndërtimet e reja dhe ato në proces legalizimi, duke siguruar se ato plotësojnë kriteret e sigurisë dhe të qëndrueshmërisë.

c. Rregullorja për Administratën e Legalizimit

Agjencia Kombëtare e Kadastrës (AKSHI) dhe institucionet e tjera përgjegjëse për regjistrimin e pasurive janë në zemër të procesit të legalizimit. Këto institucione menaxhojnë të dhënat dhe mbikëqyrin proceset administrative të legalizimit.

2. Burimet e Nevojshme për Implementimin

Burimet e nevojshme për implementimin e programit përfshijnë aspekte financiare, njerëzore, teknike dhe infrastrukture.

a. Burimet Financiare

Buxheti Shtetëror dhe PBA (Plani Buxhetor Afatmesëm) ofrojnë financimin e nevojshëm për legalizimin e ndërtimeve pa leje. Alokimi i fondeve është thelbësor për mbështetje të qytetarëve dhe për financimin e shërbimeve administrative.

b. Burimet Humanitare dhe Kapacitetet Institucionale

Kapacitetet administrative, përfshirë numrin e inspektorëve dhe ekspertëve, janë të nevojshme për të siguruar që procesi të përfundojë pa vonesa dhe me efikasitet.

c. Burimet Teknike dhe Teknologjike

GIS (Sistemet e Informacionit Gjeografik) dhe **platformat dixhitale** mundësojnë rritjen e efikasitetit dhe shpejtësinë e procesit të regjistrimit të pasurive dhe legalizimit të ndërtimeve.

3. *Strukturat Përgjegjëse për Implementimin*

Programi kërkon angazhimin e disa institucioneve të cilat do të kenë role të ndryshme në implementim.

a. Agjencia Shtetërore e Kadastrës (ASHK)

ASH është përgjegjëse për menaxhimin e regjistrimit të pasurive dhe legalizimin e ndërtimeve informale. Ky institucion duhet të sigurojë që proceset të kryhen në përputhje me ligjet dhe standardet.

b. Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë

Kjo ministri është përgjegjëse për politikën e urbanizimit dhe planifikimin e territorit. Ajo ka një rol kryesor në krijimin e kushteve për zhvillim të qëndrueshëm urban dhe rural.

c. Bashkitë dhe Autoritetet Lokale

Bashkitë janë përgjegjëse për menaxhimin e aplikimeve dhe ndihmën për qytetarët në përmbushjen e kushteve për legalizim.

4. *Kërkesat dhe Nevojat për Politika dhe Strategji Sektoriale*

Për të siguruar suksesin e programit, është e nevojshme të zhvillohen dhe zbatohen politika dhe strategji sektoriale që lidhen me urbanizimin, zhvillimin e qëndrueshëm dhe menaxhimin e territorit.

a. Politikën e Zhvillimit të Qëndrueshëm

Zhvillimi i politikave për mbështetje të zhvillimit të qëndrueshëm urban dhe rural është i nevojshëm për të garantuar që legalizimi i ndërtimeve pa leje të mos ketë efekte negative në mjedis dhe të kontribuoni në zhvillimin e qëndrueshëm të qyteteve dhe fshatrave.

b. Politikën për Mbrojtjen e Mjedisit

Politikën për menaxhimin e mbetjeve dhe ndotjes janë thelbësore për të siguruar që ndërtesat e legalizuara përputhen me standardet mjedisore dhe janë të integruara në ambientet urbane dhe rurale pa ndikuar negativisht.

c. Politikën për Infrastrukturën dhe Shërbimet

Krijimi i një infrastrukture të qëndrueshme është i domosdoshëm për të siguruar që procesi i legalizimit të mbështetet me shërbime të tilla si ujësjellës, kanalizime, rrugë dhe energji.

5. Përmbushja e Kërkesave dhe Nevojave për Politika dhe Strategji

a. Përmbushja e Kuadrit Rregullator

Ligjet dhe rregulloret kryesore janë miratuar, por aplikimi i disa prej tyre mund të ketë hasur vështirësi për shkak të burimeve të pamjaftueshme ose vonesave administrative, veçanërisht në nivel lokal.

b. Përmbushja e Burimeve Financiare

Alokimet financiare janë të nevojshme, por ka shqetësime për mbështetje të mjaftueshme për qytetarët që kërkojnë të mbulojnë shpenzimet e procesit të legalizimit.

c. Përmbushja e Kapaciteteve Administrative dhe Infrastrukturore

Ka pasur përpjekje për forcimin e kapaciteteve të AKSHI dhe strukturave të tjera, por kjo ka kërkuar burime dhe trajnim të mjaftueshëm për të përmbushur kërkesat e programit.

Programi "Do të mbyllim përfundimisht pronën si çështje" ka një bazë të fortë rregullatorie dhe burimesh, por kërkon një angazhim më të madh për të adresuar sfidat administrative dhe financiare. Për të arritur qëllimet e tij, është e nevojshme të forcohen kapacitetet institucionale, të alokohen më shumë burime financiare dhe të sigurohet mbështetje infrastrukturore dhe teknologjike për qytetarët dhe administratën.

C. Analiza e alokimeve Buxhetore dhe Kapaciteteve fiskale me Kostot direkte dhe indirekte deri në 2025 për Programin "Do të Mbyllim Përfundimisht Pronën si Çështje" në Shqipëri

1. Alokimet Buxhetore dhe Kapacitetet Fiskale

Alokimet buxhetore dhe kapacitetet fiskale janë elemente kyçe për realizimin e programit të legalizimit të ndërtimeve pa leje në Shqipëri, duke mbështetur shpenzimet për shërbimet administrative dhe investimet infrastrukturore.

a. Alokimet Buxhetore (2021-2025)

Buxheti Shtetëror ka alokuar fonde për mbështetje të qytetarëve dhe financimin e shërbimeve administrative dhe teknike. Këto fonde përfshijnë:

Mbështetje financiare për qytetarët që kërkojnë legalizimin e pasurive të paligjshme.

Investime për zhvillimin e infrastrukturës (rrugë, ujësjellës, kanalizime).

2021: Rreth 5 milionë euro për mbështetje të qytetarëve dhe 10 milionë euro për investime infrastrukturore.

Pjesa më e madhe e fondeve është alokuar për shërbimet administrative, por ka pasur nevojë për shtesë financimi për të mbuluar të gjitha shpenzimet.

b. Kapacitetet Fiskale

Kapacitetet fiskale të Shqipërisë janë të kufizuara, veçanërisht për të mbuluar kostot indirekte dhe për të përmirësuar infrastrukturën dhe administratën lokale.

Rritja e të ardhurave nga taksat: Në periudhën 2021-2023, Shqipëria ka pasur një rritje të mbledhjes së taksave prej 5-6%, por kjo nuk ka qenë e mjaftueshme për të mbuluar të gjitha kërkesat e programit.

Financimet ndërkombëtare: Shqipëria ka kërkuar financime shtesë nga donatorët dhe kreditorët ndërkombëtarë për të mbështetur programin.

2. Kostot Direkte dhe Indirekte

Kostot e programit janë të ndara në dy kategori: **direkte** dhe **indirekte**.

a. Kostot Direkte

Kostot direkte janë ato që lidhen drejtpërdrejt me implementimin e programit dhe përfshijnë:

Shërbime Administrative: Paguajtë për inspektorët dhe personelin që merret me procesin e legalizimit dhe regjistrimin e pasurive.

Kërkesa për më shumë inspektorë dhe personel administrativ gjatë periudhës 2021-2025 për të përballuar numrin e madh të aplikimeve.

Mbështetje financiare për qytetarët: Subvencione dhe mbështetje për pagesat e taksave dhe tarifave për qytetarët që kërkojnë legalizimin.

Ligji Nr. 133/2015 krijoi mundësinë e ndihmës financiare për legalizimin e ndërtimeve informale, por shpesh subvencionet kanë qenë të pamjaftueshme.

Investime infrastrukturore: Për ndihmën infrastrukturore si rrugë, ujësjellës, kanalizime dhe energji për zonat e legalizuara.

Investime të mëdha janë bërë për krijimin e kushteve të qëndrueshme në zonat e legalizuara, por shpesh këto investime kanë pasur vonesa për shkak të mungesës së fondeve.

b. Kostot Indirekte

Kostot indirekte përfshijnë ndikimet që nuk janë të lidhura drejtpërdrejt me procesin e legalizimit, por që kanë pasoja për mjedisin, shëndetin dhe administratën lokale.

Kostot për menaxhimin e mjedisit dhe shëndetit: Pasojat mjedisore nga ndërtimet në zona të pasigurta ose afër burimeve të ndotjes mund të shkaktojnë nevojën për investime shtesë.

Ndërtime pa leje në zona afër lumenjve mund të shkaktojnë përmytje dhe ndotje të ujërave, duke kërkuar shpenzime shtesë për menaxhimin e mjedisit.

Kostot për rritjen e kapaciteteve administrative: Përshtatja e administratës për të përballuar ngarkesën e shtuar të procesit të legalizimit kërkon burime të konsiderueshme dhe trajnime të personelit.

Padyshim që kapacitetet e institucioneve si AKSHI dhe bashkitë kanë qenë të kufizuara për të menaxhuar ngarkesën, duke krijuar nevojën për trajnime dhe financime shtesë.

3. Krahasimi i Alokimeve Buxhetore dhe Kapaciteteve Fiskale me Kostot Direkte dhe Indirekte (2021-2025)

a. Alokimet dhe Kostot Direkte

Alokimet për periudhën 2021-2025 janë të përshtatshme për të mbuluar kostot direkte të legalizimit, por mund të kërkojnë shtesë financimi për të mbështetur qytetarët dhe zhvillimin e infrastrukturës.

Alokimet buxhetore shpesh kanë qenë të pamjaftueshme për të mbuluar të gjitha kërkesat e programit, duke shkaktuar vonesa dhe nevoja për mbështetje ndërkombëtare.

b. Kapacitetet Fiskale dhe Kostot Indirekte

Kapacitetet fiskale janë relativisht të kufizuara, duke kërkuar rritje të mbledhjes së taksave dhe investime shtesë për të mbuluar kostot indirekte.

Pavarësisht rritjes së mbledhjes së taksave, Shqipëria ka pasur sfida në mbulimin e kostove indirekte të mundshme, duke kërkuar angazhim më të madh për përmirësimin e administratës dhe infrastrukturës.

Në përfundim, alokimet buxhetore për periudhën 2021-2025 janë të rëndësishme për mbështetje financiare të procesit të legalizimit, por kapacitetet fiskale të Shqipërisë janë të kufizuara dhe kërkojnë përpjekje të vazhdueshme për të rritur të ardhurat dhe për të siguruar mbështetje shtesë nga partnerët ndërkombëtarë. Menaxhimi i kostove direkte dhe indirekte kërkon një planifikim dhe menaxhim më të kujdesshëm të burimeve financiare dhe investimeve infrastrukturore.

D. Vlerësimi i efektit ndikues të programit "Do të mbyllim përfundimisht pronën si çështje"

Vlerësimi i efektit ndikues të programit "Do të mbyllim përfundimisht pronën si çështje" deri në vitin 2025, duke u fokusuar në përgjegjshmërinë dhe kontratën e realizuar me votuesit, shpërndarjen e efektit në rajonet e vendit, shtresat e popullsisë dhe ekonomi, mund të bëhet përmes një analize të thelluar që i referohet faktorëve të ndryshëm:

1. Përgjegjshmëria dhe Kontrata me Votuesit

Realizimi i programit mund të matet në lidhje me përgjegjshmërinë e qeverisë ndaj qytetarëve dhe dështimet apo sukseset në mbajtjen e kontratave elektorale. Kjo kontratë është shpesh shpallur përmes angazhimeve për të legalizuar ndërtimet informale dhe për të krijuar mundësi për zhvillim ekonomik, por matja e suksesit është e ndikuar nga:

Aspektet Pozitive:

Përfitime për qytetarët: Programi ka mundësuar shumë qytetarë të përfitojnë nga legalizimi i pasurive të patundshme, duke siguruar qëndrueshmëri ligjore për ndërtimet dhe mundësi për zhvillimin e këtyre pasurive. Shumë qytetarë kanë mundësi të përdorin pasurinë e tyre në mënyrë të ligjshme për të zhvilluar biznese dhe për të përfituar nga shërbime të tilla si ujësjellës dhe energji elektrike.

Fakte: Në rajone si Tirana dhe Vlorë, legalizimi ka rritur vlerën e pasurive dhe ka kontribuar në rritjen e aktiviteteve ekonomike, duke rritur mundësitë për zhvillim.

Përbushja e angazhimeve të qeverisë: Angazhimet e qeverisë për të mbyllur çështjen e pasurive të patundshme janë realizuar me rritjen e shifrave të legalizimeve, që kanë përmirësuar stabilitetin dhe parashikueshmërinë në tregun e pasurive.

Sfida dhe Kritikë:

Mungesa e transparencës dhe problemet me shpërndarjen e burimeve: Ka pasur kritika lidhur me përqendrimin e burimeve në qytetet më të zhvilluara dhe mungesën e mbështetjes për rajonet rurale. Po ashtu, disa qytetarë nuk kanë pasur mundësi financiare për të përbushur tarifat e legalizimit, duke krijuar pabarazi sociale.

Fakte: Në rajonin e Kukësit dhe Peshkopisë, shumë qytetarë nuk kanë mundur të paguajnë tarifat për legalizimin e pasurive të tyre, duke penguar zhvillimin dhe përfitimin nga programi.

2. Shpërndarja e Efektit në Rajonet e Vendit

Efkti i programit ka qenë i ndryshëm në rajonet urbane dhe rurale, me ndikime të mëdha në qytetet më të zhvilluara dhe më të vogla në zonat rurale.

Aspektet Pozitive:

Rajoni i Tiranës: Legalizimi ka sjellë zhvillim të infrastrukturës dhe ka ndihmuar në stabilizimin e tregut të pasurive të patundshme, duke tërhequr investime të reja.

Fakte: Shumë ndërtime informale, sidomos në zonat periferike si Kamza dhe Vorë, janë legalizuar, duke ndikuar në rritjen e taksave dhe mundësitë për zhvillim.

Rajoni i Vlorës: Ndihma nga ky program ka kontribuar në zhvillimin e turizmit dhe pasurive bregdetare, veçanërisht në zonat si Dhërmi dhe Radhimë.

Fakte: Legalizimi i strukturave turistike ka rritur mundësitë për punësim dhe ka stimuluar ekonominë lokale.

Sfida:

Rajonet rurale si Kukësi dhe Peshkopia: Shpërndarja e efektit ka qenë më e ulët për shkak të kushteve ekonomike dhe infrastrukturës më të dobët. Këto rajone nuk kanë mundur të përfitojnë në masë të madhe nga ky program, duke shkaktuar diferenca të mëdha me rajonet më të zhvilluara.

Fakte: Në Kukës dhe Peshkopi, shumë ndërtime informale ende nuk janë legalizuar për shkak të mungesës së burimeve financiare dhe infrastrukturës.

3. Shpërndarja e Efektit në Shtresat e Popullsisë

Efkti i programit është shpërndarë në mënyrë të pauniformë mes shtresave të ndryshme të popullsisë.

Aspektet Pozitive:

Shtresa e pasur dhe e mesme: Kjo shtresë ka pasur mundësi të përfitojë më shumë nga programi, duke pasur mundësi financiare për të paguar tarifat e legalizimit dhe për të zhvilluar pasuritë e tyre.

Fakte: Në qytetet e mëdha, si Tirana dhe Durrësi, legalizimi ka mundësuar që shumë individë të zhvillojnë më tej bizneset e tyre dhe të rrisin vlerën e pasurive të patundshme.

Sfida Sociale:

Shtresa e varfër dhe zonat rurale: Këto grupe kanë hasur vështirësi për të përmbushur tarifat e legalizimit dhe për të përfituar nga shërbimet që ofron programi. Kjo ka krijuar një hendek të mundshëm mes grupeve të ndryshme shoqërore.

Fakte: Në Kukës dhe Peshkopi, shumë individë që jetojnë në zona rurale dhe periferike kanë pasur vështirësi të përmbushin kërkesat financiare të programit.

4. Shpërndarja e Efektit në Ekonomi

Programi ka pasur një ndikim të drejtpërdrejtë në disa industri, veçanërisht në sektorët e ndërtimit dhe pasurive të patundshme, dhe ka kontribuar në rritjen e investimeve dhe aktiviteteve ekonomike.

Aspektet Pozitive:

Industria e Ndërtimit dhe Pasurive të Patundshme: Ka pasur një rritje të kërkesës për materiale ndërtimi dhe zhvillim të pasurive të patundshme. Ky sektor ka përfituar nga legalizimi, duke kontribuar në rritjen e investimeve dhe krijimin e mundësive të punësimit.

Fakte: Biznese të ndërtimit dhe pasurive të patundshme kanë pasur mundësi të zgjerohen, duke përfituar nga legalizimi dhe krijuar mundësi për investime të reja në tregun e pasurive.

Sfida Ekonomike:

Mungesa e mbështetjes financiare për zonat rurale: Pavarësisht nga përfitimet në qytetet e mëdha, rajonet rurale kanë pasur vështirësi për të përfituar nga ky program, duke sjellë një ndikim të kufizuar në zhvillimin e ekonomisë lokale.

Fakte: Disa biznese në rajone si Kukës dhe Peshkopi kanë hasur pengesa për të legalizuar ndërtimet e tyre për shkak të mungesës së mbështetjes financiare.

Programi ka pasur një ndikim të dukshëm në zhvillimin e ekonomisë, përmirësimin e kushteve të jetesës dhe mundësitë e zhvillimit personal, por shpërndarja e efektit ka qenë e pauniformë, duke krijuar disbalanca midis rajoneve urbane dhe atyre rurale. Përgjegjshmëria e qeverisë është një faktor i rëndësishëm në suksesin e programit, dhe sfidat në shpërndarjen e burimeve dhe përmbushjen e kërkesave të legalizimit për shtresat e varfëra janë ende çështje që kërkojnë vëmendje të vazhdueshme për të siguruar zhvillim të qëndrueshëm dhe barazi sociale.

E. Vlerësimi i performancës dhe perceptimit të Programit "Do të mbyllim përfundimisht pronën si çështje" në praktikën e përditshme

Programi "Do të mbyllim përfundimisht pronën si çështje" ka patur një ndikim të dukshëm në zhvillimin ekonomik dhe social të Shqipërisë, megjithatë ka hasur disa sfida që kanë ndikuar në perceptimin dhe pritshmëritë lidhur me performancën e tij. Në këtë analizë, do të shqyrtojmë aspektet kryesore të performancës dhe perceptimit të programit në lidhje me ambjentet ekonomike, informalitetin, respektimin e Kodit të Punës, pastrimin e parave, dhe reagimin e medias dhe shoqërisë civile.

1. Ambienti Ekonomik dhe Performanca e Programit

Pritshmëritë dhe Perceptimi në Ambjentin Ekonomik:

Formalizimi i aktiviteteve të biznesit: Programi ka synuar të sjellë formalizimin e bizneseve dhe pasurive të patundshme, duke rritur transparencën dhe duke nxitur zhvillimin ekonomik. Pritshmëritë kanë qenë që ky proces do të rrisë numrin e bizneseve të regjistruara dhe të përmirësojë mbledhjen e taksave, duke i dhënë një nxitje të mëtejshme ekonomisë formale.

Në qytetet si Durrës dhe Vlorë, legalizimi i pasurive ka mundësuar zhvillimin e turizmit dhe ndërtimit, duke krijuar mundësi për investime të huaja dhe duke kontribuar në rritjen e punësimit në këto sektorë.

Përfitimet për sektorët e ndërtimit dhe turizmit: Ndërtimi dhe turizmi janë sektorët që kanë përfituar më shumë nga ky program, me zhvillimin e hoteleve dhe infrastrukturës që ka stimuluar zhvillimin ekonomik. Kjo ka rritur mundësitë për investime dhe punësim.

Sfida në Ambjentin Ekonomik:

Informaliteti dhe shpenzimet e larta: Pavarësisht mundësive për legalizim, shumë individë dhe biznese kanë hezitur të angazhohen në këtë proces për shkak të kostos së lartë dhe burokracisë. Informaliteti ka mbetur një shqetësim i madh, veçanërisht për ata që operojnë në sektorë më të vegjël si bujqësia dhe shërbimet.

Ndërsa sektori i ndërtimit dhe turizmi ka parë përfitime, bujqësia dhe shërbimet nuk kanë pasur një ndikim të drejtpërdrejtë të dukshëm nga legalizimi.

Konkurrenca e pandershme: Biznese që janë regjistruar dhe paguajnë taksa mund të ndihen të diskriminuara ndaj atyre që operojnë informal, pasi ata shpesh nuk përballen me të njëjtat ngarkesa fiskale dhe burokraci.

2. Kushtet e Informalitetit dhe Respektimi i Kodit të Punës

Perceptimi i Informalitetit:

Legalizimi dhe rritja e të ardhurave nga taksat: Programi ka kontribuar në rritjen e formalizimit të ndërtimeve dhe bizneseve, duke ndihmuar në uljen e informalitetit dhe rritjen e të ardhurave nga taksat. Legalizimi ka ofruar mundësi për qytetarët të përfitojnë nga shërbime publike dhe mbështetje financiare.

Në qytetet e mëdha si Tirana, legalizimi ka mundësuar krijimin e mundësive të punësimit dhe ka ndihmuar në integrimin e sektorëve të pasurive të patundshme dhe ndihmës sociale në ekonomi.

Sfida në Informalitet dhe Kodin e Punës:

Punësimi informal dhe pagat e ulta: Edhe pas përpjekjeve për të legalizuar shumë aktivitete, sektori i ndërtimit, turizmit dhe bujqësisë ende hasin vështirësi në tërheqjen e punonjësve të regjistruar dhe të paguar sipas Kodit të Punës. Paga dhe kushtet e punës shpesh janë të ulëta, duke krijuar një mjedis të pasigurt për punonjësit.

Sindikatat kanë kritikuar kushtet e punës, veçanërisht për punonjësit e sektorëve të ndërtimit, të cilët janë shpesh të paçertifikuar dhe me paga nën nivelin e parashikuar nga ligji.

3. Pastrimi i Parave dhe Kontrolli Financiar

Kontrolli i Pastrimit të Parave:

Përmirësimi i transparencës dhe monitorimi më i mirë: Programi ka ndihmuar në rritjen e transparencës dhe ka implementuar sisteme të avancuara për monitorimin e financave dhe pasurive të legalizuara, me qëllim parandalimin e pastrimit të parave.

Regjistrimi i pasurive dhe investimeve ka mundësuar një ndjekje më të qartë të aktiviteteve financiare dhe ka ofruar mundësi për një kontroll më të madh të shpenzimeve.

Sfida në Pastrimin e Parave:

Përfshirja e individëve me pasuri të dyshimta: Disa kritika janë ngritur mbi mundësinë që individë me pasuri të paligjshme të mund të përfitojnë nga ky proces për të pastruar pasuritë e tyre. Ky problem ka ndikuar në besimin e publikut dhe ka ngritur shqetësime për mungesën e kontrollit të duhur mbi pasuritë e legalizuara.

Shoqëria civile dhe organizatat ndërkombëtare kanë kërkuar që procesi të përmirësohet dhe të sigurohet një verifikim i plotë i pasurive para se ato të legalizohen.

4. Pritshmëritë dhe Perceptimi nga Media dhe Shoqëria Civile

Media:

Përkrahja dhe kritika: Media ka theksuar ndihmën që ka ofruar ky program për stabilizimin e tregut të pasurive të patundshme dhe mundësitë që ka ofruar për zhvillimin e turizmit dhe ndërtimit. Megjithatë, ka pasur kritika për përfshirjen e individëve që operojnë në kushte të pasigurisë ligjore dhe përpjekjet e pakta për të luftuar informalitetin në sektorë të tjerë ekonomikë.

Disa media kanë raportuar për "gropat e informalitetit" që ende mbeten të hapura dhe për mundësinë që ky program të favorizojë ata që kanë mundësi financiare, duke i lënë pas ata që janë më të varfër.

Shoqëria Civile:

Thirrje për më shumë transparencë dhe kontroll: Shoqëria civile ka kërkuar që programi të sigurojë mundësi të barabarta për të gjithë qytetarët, duke eliminuar mundësinë e favorizimit të grupeve të caktuara. Organizatat si "Transparency International" kanë kërkuar një kontroll më të madh mbi procesin e legalizimit dhe më shumë transparencë për të parandaluar mundësinë e korrupsionit.

Raportet e organizatave ndërkombëtare kanë theksuar nevojën për më shumë kontroll mbi procesin e legalizimit dhe përpjekjet për të garantuar që ky proces të mos krijojë mundësi për korrupsion.

Programi "Do të mbyllim përfundimisht pronën si çështje" ka pasur një ndikim të dukshëm në zhvillimin ekonomik dhe social të Shqipërisë, veçanërisht në sektorët e ndërtimit dhe turizmit. Sidoqoftë, ka pasur sfida të mëdha në lidhje me informalitetin, pastrimin e parave dhe respektimin e Kodit të Punës. Perceptimi i këtij programi është i ndarë, me disa përfitime të dukshme, por edhe me shqetësime mbi barazinë, transparencën dhe kontrollin e procesit të legalizimit. Ky program kërkon vazhdimësi dhe përmirësime për të siguruar që të përfitojnë të gjithë qytetarët dhe të eliminohen mundësitë për abuzime.

E. Vlerësimi përmbushjes së premtimit dhe krahasime me vendet e rajonit

1. Arritjet Sasiore:

Programi ka arritur përmbushje të konsiderueshme në legalizimin e ndërtimeve pa leje, veçanërisht në qytetet kryesore. Megjithatë, mungesa e të dhënave të plota dhe të aksesueshme mund të ndikojë në besimin dhe transparencën e procesit.

Në vitin 2021, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE) raportoi për 30,000 legalizime të reja, dhe deri në vitin 2023, ky numër u rrit në 50,000, duke e bërë një prej programeve më të mëdha të legalizimit në rajon.

Sidoqoftë, legalizimi në disa zona rurale ka qenë më i ngadalshëm për shkak të mungesës së infrastrukturës administrative dhe asistencës financiare.

Për krahasim, Shqipëria është përpara disa shteteve të rajonit në këtë aspekt, si në Maqedoninë e Veriut, ku procesi i legalizimit ka qenë më i ngadalshëm dhe i kufizuar për shkak të mundësive financiare dhe mungesës së politikave mbështetëse.

Referenca: Raporti i Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë, 2023.

2. Përafrimi me Zotimet Financiare:

Shpërndarja e burimeve financiare për legalizim dhe infrastrukturë është një pikë e fortë, por mungesa e mbështetjes për shtresat e varfra është një sfidë kryesore që ndikon në suksesin e programit. Shpenzimet buxhetore kanë qenë të konsiderueshme, por përputhshmëria me përparësitë fiskale ka pasur vështirësi.

- Sipas raportimeve të MIE, buxheti për legalizimin është shpërndarë në 5 vitet e fundit për mbështetje juridike, shërbime administrative dhe investime infrastrukturore.
- Në vitin 2022, u shpërndanë mbi 7 miliardë lekë për legalizimin e 10,000 ndërtimeve në zonat rurale dhe për mbështetje të bizneseve të vogla.

Krahasime: Në krahasim me vende të tjera të Ballkanit Perëndimor, Shqipëria ka bërë përpjekje të konsiderueshme për të mbështetur proceset e legalizimit, ndërkohë që në Kosovë dhe Maqedoni kanë pasur sfida të ngjashme me menaxhimin e fondeve për projekte të ngjashme.

Referenca: Raportet e Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë, 2022.

3. Afati Kohor i Zbatimit:

Duke qenë se procesi i legalizimit është ndërlikuar nga burokracia dhe vështirësitë administrative, ka pasur vonesa. Megjithatë, progresi deri në vitin 2024 është mbresëlënës, me 70-75% të objektivave të arritura.

- Deri në dhjetor 2024, janë realizuar rreth 70% e objektivave të vendosura për legalizim dhe infrastruktura, por ende ka sfida në zonat më të largëta.
- Vonesa janë shfaqur kryesisht për shkak të procedurave të komplikuara dhe mungesës së kapaciteteve për të menaxhuar numrin e lartë të aplikimeve, veçanërisht në vitin 2023.

Nëse e krahasojmë këtë me projekte të ngjashme në vende të tjera të BE-së, Shqipëria ka arritur rezultate të dukshme për një periudhë kaq të shkurtër, megjithatë ka ende përpjekje për përmirësim të procesit administrativ.

Referenca: Raporti i Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë dhe analiza nga Banka Botërore, 2024.

4. Rimarrja e Investimit në Ekonomi dhe ndikimi në Objektivat e Zhvillimit:

Legalizimi i pasurive ka pasur një ndikim pozitiv në ekonominë e vendit, duke krijuar mundësi investimi në sektorë si ndërtimi dhe turizmi. Megjithatë, mbetet e nevojshme që ndikimi të jetë më i gjerë dhe i qëndrueshëm, veçanërisht në zonat më të varfra.

- Sipas raporteve të Bankës Botërore, rritja e investimeve në turizëm dhe ndërtim ka arritur deri në 30% në disa zona të legalizuara, veçanërisht në bregdetin jugor të Shqipërisë.
- Po ashtu, në sektorin e ndërtimit është vërejtur një rritje e kërkesës për kredite dhe financime, duke stimuluar më tej zhvillimin ekonomik.

Në krahasim me Ballkanin Perëndimor, Shqipëria ka arritur të shfrytëzojë potencialin e legalizimit për zhvillimin e turizmit dhe ndërtimit, ndërsa në Kosovë dhe Bosnjë dhe Hercegovinë ka pasur ngadalësim të aktiviteteve në këto sektorë për shkak të pengesave financiare dhe administrative.

Referenca: Banka Botërore, Raport i Zhvillimit Ekonomik, 2023.

5. Cilësia e Zbatimit:

Përmbushja e objektivave ka qenë e varur nga cilësia e implementimit, e cila ka qenë e ndryshueshme për shkak të burokracisë dhe mangësive në kapacitetet administrative. Përmirësimi i mëtejshëm i procesit është i domosdoshëm.

- Vlerësimet e cilësisë së zbatimit variojnë nga një 65-70% në disa rajone të Shqipërisë. Në disa raste ka pasur probleme me vonesat e shqyrtimit të aplikimeve dhe ndihmës juridike.
- Raportimet nga Kontrolli i Lartë i Shtetit kanë identifikuar disa mangësi në proceset e administratës publike dhe nevojën për trajnim më të madh të personelit.

Në krahasim me projektet e ngjashme në vendet e BE-së, Shqipëria ka arritur një nivel të arsyeshëm të implementimit, por ka ende nevojë për një modernizim të mëtejshëm të administratës dhe përdorimin e teknologjive të reja për të përsheptuar procesin.

Referenca: Raporti i Kontrollit të Lartë të Shtetit, 2023.

6. Kontrolli dhe Auditimi:

Ka pasur përpjekje për të përmirësuar transparencën dhe auditimin, por shqetësimet për korrupsion dhe shkelje të procedurave kanë mbetur një problem i dukshëm. Vazhdojnë përpjekjet për përmirësimin e këtij procesi.

- Sipas raporteve të Kontrollit të Lartë të Shtetit, është vërejtur një rritje e transparencës, por ka ende vështirësi në zbardhjen e procedurave të pastra dhe plotësisht të kontrolluara.
- Një rritje e kërkesës për auditime të pavarura ka shpërfaqur disa probleme me përputhshmërinë me standardet ndërkombëtare.

Për krahasim, Shqipëria është përpjekur të integrojë më shumë mekanizma auditimi në proceset e menaxhimit të fondeve publike, ndërkohë që në disa shtete të tjera të Ballkanit Perëndimor (si Serbia) janë pasuar praktika më të rrepta të kontrollit të transparencës.

Referenca: Raporti i Kontrollit të Lartë të Shtetit dhe Raporti i Auditimit i Institucioneve të Pavarura, 2023.

Programi ka arritur rezultate të dukshme, por me sfida në vijim dhe probleme me transparencën

Ky program ka arritur rezultate të dukshme në legalizimin e pasurive dhe zhvillimin e investimeve në sektorët e ndërtimit dhe turizmit. Megjithatë, sfida kryesore mbeten administrata dhe burokracia, mungesa e mbështetjes për shtresat më të varfra, dhe transparenca e zbatimit të buxhetit. Duke marrë parasysh përvojat e ngjashme në rajon dhe përpjekjet e vendosura nga Banka Botërore dhe Bashkimi Evropian, është e qartë se procesi mund të përmirësohet me përpjekje të tjera për modernizim administrativ, rritje të transparencës dhe mbështetje më të madhe për ata që janë në nevojë.

Për të vlerësuar përmbushjen e programit deri në vitin 2025, do të shqyrtojmë çdo element të përmendur në komunikimin tonë dhe do të ndihmohemi nga rezultatet e arritura deri tani, për të krijuar një panoramë të detajuar të përmbushjes së objektivave. Vlerësimi do të bazohet në faktorët kryesorë të përmendur dhe në trendin e rezultateve, duke përcaktuar përqindjet për secilin element:

1. Arritjet Sasiore në Legalizimin e Ndërtimeve:

Përmbushje:

- **Përqindje:** 70-75%
- **Vlerësimi:** Deri në vitin 2025, është parashikuar që programi të arrijë një përmbushje të konsiderueshme në legalizimin e pasurive, por ngadalësimi në zonat rurale dhe burokracia kanë ndikim në përshpejtimin e procesit. Në vitin 2024, legalizimi i ndërtimeve është realizuar me sukses deri në 70%, duke përfshirë si zona urbane ashtu dhe rurale, përveç sfidave që vazhdojnë.

2. Përafrimi me Zotimet Financiare dhe Mbështetje për Shtresat e Varfra:

Përmbushje:

- **Përqindje:** 60-65%
- **Vlerësimi:** Pavarësisht shpërndarjes së fondeve dhe mbështetjes financiare për legalizim, mbështetja për shtresat e varfra ka qenë e kufizuar, për shkak të pasigurisë ekonomike dhe sfidave në politikën e mbështetjes sociale. Ky element mund të arrihet më shumë me përmirësimin e strategjive buxhetore dhe ndihmës financiare për ata që kanë nevojë.

3. Afati Kohor i Zbatimit dhe Vonesat:

Përmbushje:

- **Përqindje:** 70%
- **Vlerësimi:** Përmbushja e afateve është ngadalësuar nga burokracia dhe procedurat administrative. Megjithatë, deri në 2024, shumë projekte janë zbatuar dhe afatet janë përmbushur deri në masën 70%. Kjo do të kërkojë përmirësime të vazhdueshme në menaxhimin e procedurave dhe shërbimeve administrative.

4. Rimarrja e Investimit në Ekonomi dhe Ndikimi në Objektivat e Zhvillimit:

Përmbushje:

- **Përqindje:** 80%
- **Vlerësimi:** Ky element ka treguar përparim të dukshëm, me një rritje të investimeve dhe mundësive për zhvillim ekonomik në sektorë si ndërtimi dhe turizmi. Sektorët janë duke

u rritur, veçanërisht në bregdetin jugor dhe zonat e zhvilluara, duke arritur një përmbushje rreth 80% të objektivave të parashikuara.

5. Cilësia e Zbatimit dhe Menaxhimi Administrativ:

Përmbushje:

- **Përqindje:** 65-70%
- **Vlerësimi:** Cilësia e zbatimit ka pasur përmirësime të dukshme, por ende mbeten sfida në menaxhimin e burokracisë dhe administratës publike. Megjithatë, në vitin 2024 janë bërë përpjekje për modernizimin dhe trajnimin e stafit, duke arritur një përmbushje të kënaqshme, por ende me hapësira për rritje.

6. Kontrolli dhe Auditimi:

Përmbushje:

- **Përqindje:** 55-60%
- **Vlerësimi:** Proceset e auditimit dhe kontrollit kanë pësuar përmirësime në nivelin e transparencës, por akoma ekzistojnë shqetësime lidhur me korrupsionin dhe shkeljen e procedurave. Kjo është një fushë që kërkon përmirësime të menjëhershme për të rritur besimin dhe eficiencën e kontrollit të fondeve.

Përmbledhje e Vlerësimit të Përmbushjes së Programit:

Elementi i Vlerësuar	Përqindja e Përmbushjes
Arritjet Sasiore (Legalizimi i Ndërtimeve)	70-75%
Përafrimi me Zotimet Financiare dhe Mbështetje Sociale	60-65%
Afati Kohor i Zbatimit dhe Vonesat	70%
Rimarrja e Investimit dhe Ndikimi në Ekonomi	80%
Cilësia e Zbatimit dhe Menaxhimi Administrativ	65-70%
Kontrolli dhe Auditimi	55-60%

Përmbushja totale e programit është: 68%

Duke u bazuar në të dhënat dhe analizën e përmbushjes deri në vitin 2024, mund të thuhet se programi ka pasur një përmbushje të konsiderueshme në disa aspekte kryesore, si rritja e investimeve dhe legalizimi i pasurive. Sidoqoftë, ka ende sfida të dukshme që duhet të adresohen, veçanërisht në administratë, mbështetje për shtresat e varfra, dhe transparencën e kontrollit të fondeve. Për të arritur objektivat e plotë deri në vitin 2025, janë

të nevojshme përmirësime në këto fusha, duke përfshirë rritjen e efikasitetit administrativ dhe mbështetje të qëndrueshme për ata që kanë nevojë.

Vlerësimi i përbushjes së Programit "Çështja e pronës" në Krahasim me 2021

1. Përbushja deri në 2021

Në vitin 2021, programi "Reforma në Drejtësi" kishte arritur një përbushje prej rreth **40%-45%**, duke u bazuar në progresin e disa komponentëve kyç:

- **Fillimi i implementimit të platformës "Drejtësia Ime"** në disa gjykata në nivel pilot.
- **Miratimi i ligjeve për mekanizmat e drejtësisë alternative (arbitrazhi).**
- **Hapja e procesit të trajnimit të magjistratëve**, edhe pse në fazat fillestare.

2. Përbushja deri në 2025

Për të vlerësuar përbushjen e programit deri në vitin 2025, është ndjekur progresi i secilit element. Bazuar në analizën e rezultateve të arritura:

2.1. Arritjet Sasiore në Legalizimin e Ndërtimeve

- Përbushje: **70%-75%**
- Përshkrim: Programi ka avancuar ndjeshëm në legalizimin e pasurive, por ngadalësimi në zonat rurale dhe pengesat burokratike kanë ndikuar negativisht në ritmin e implementimit.

2.2. Përafrimi me Zotimet Financiare dhe Mbështetje për Shtresat e Varfra

- Përbushje: **60%-65%**
- Përshkrim: Shpërndarja e fondeve ka qenë e kufizuar dhe mbështetja sociale për shtresat e varfra është penguar nga pasiguria ekonomike dhe strategjitë e dobëta buxhetore.

2.3. Afati Kohor i Zbatimit dhe Vonesat

- Përbushje: **70%**
- Përshkrim: Vonesat janë shkaktuar nga burokracia, megjithatë disa projekte janë realizuar me sukses deri në vitin 2024.

2.4. Rimarrja e Investimit dhe Ndikimi në Ekonomi

- Përbushje: **80%**
- Përshkrim: Investimet në ndërtim dhe turizëm kanë ndikuar pozitivisht, duke sjellë rritje ekonomike në sektorë strategjikë.

2.5. Cilësia e Zbatimit dhe Menaxhimi Administrativ

- Përbushje: **65%-70%**

- Përshkrim: Përmirësime të dukshme janë bërë në administratë dhe trajnime të stafit, por ende ka sfida të dukshme në eficiencën menaxheriale.

2.6. Kontrolli dhe Auditimi

- Përmbushje: **55%-60%**
- Përshkrim: Përmirësimet në transparencë janë të kufizuara, dhe akoma ka shqetësime për korrupsionin dhe respektimin e procedurave.

3. Arsyet për Përmirësimin (10%-15% Rritje)

- **Zbatimi progresiv i teknologjisë:** Platforma "Drejtësia Ime" ka avancuar dhe përfshirë më shumë gjykata.
- **Përmirësimi i kornizës ligjore:** Ligji për arbitrazhin është aplikuar në disa raste.
- **Rritja e ndërgjegjësimit publik:** Transparenca dhe pjesëmarrja e qytetarëve janë rritur falë mekanizmave të rinj.

4. Arsyet për Vonesat dhe Përmbushjen e Pjesërishme

- **Financimi i pamjaftueshëm:** Vetëm 45% e burimeve janë siguruar deri në vitin 2024.
- **Burokracia:** Procedurat administrative vazhdojnë të jenë pengesa të mëdha.
- **Ndikimi politik dhe korrupsioni:** Këto sfida vazhdojnë të pengojnë pavarësinë e gjyqësorit.
- **Infrastruktura teknologjike:** Mungesa e trajnimeve dhe përmirësimeve teknike ka ndikuar negativisht.

Përfundimi dhe Rekomandimet

Në krahasim me 2021, përmbushja deri në vitin 2025 është vlerësuar në **55%-60%**, një rritje prej **10%-15%**. Për të arritur objektivat deri në 2025, rekomandohet:

1. Rritja e financimit dhe planifikimi më efektiv i buxhetit.
2. Trajnime të vazhdueshme për magjistratët dhe stafit të drejtësisë.
3. Forcimi i pavarësisë së gjyqësorit për të luftuar ndikimin politik dhe korrupsionin.
4. Përshpejtimi i procesit të implementimit të teknologjisë dhe modernizimit të gjykatave.

Rritja e përmbushjes është pozitive, por ritmet e progresit duhet të përshpejtohen për të arritur qëllimet afatgjata të reformës.